

Pol'nohospodár v praxi

**Program
rozvoja vidieka SR
2014-2020**

Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka:
Európa investuje do vidieckych oblastí

Na prax poľnohospodára - farmára sa možno pozrieť z mnohých uhlov. Určite v prvom rade je to hospodárenie na pôde, chov. Potom je to materiálne-technické zabezpečenie, v tom zabezpečenie pôdy, technické a technologické vybavenie, vzdelávanie a administratívna podpora. A v neposlednom rade sú to financie.

Pri hospodárení a chove sa dnes nemožno spoliehať len tradičné poľnohospodárske zručnosti zdedené od otcov. Isteže to bez tejto zručnosti nejde, ale je potrebné rešpektovať poľnohospodársku politiku SR ako aj Spoločnú poľnohospodársku politiku EÚ. Z toho prieniku vznikli princípy správnej poľnohospodárskej praxe. Tieto pravidlá sú obsiahnuté v „Kódexe správnej poľnohospodárskej praxe“ a na našej republikovej úrovni v Nariadení vlády č.389/2005 Z.z. o správnej poľnohospodárskej praxi. Okrem toho sú aj ďalšie zákonné normy, ktoré upresňujú vzájomné vzťahy medzi jednotlivými prvkami v poľnohospodárskej praxi ako napr.: veterinárna starostlivosť, zdravie ľudí, ochrana životného prostredia, atď...

Kódex správnej poľnohospodárskej praxe je zložený z odporúčaní, postupov a rád najmä v oblasti aplikácie minerálnych, ale aj organických hnojív, skladovania organických a minerálnych hnojív, správne dávkovanie a opatrenia pri aplikácii hnojív, postupy pri obhospodarovaní pôdy, postupy pri zavlažovaní a ochrana pôdy. V praxi je možné sa oprieť o tri spracované kódexy :

- Kódex správnej poľnohospodárskej praxe – ochrana vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov,
- Kódex správnej poľnohospodárskej praxe na ochranu pôdy,
- Kódex správneho používania hnojív.

Aj napriek tomu, že tieto kódexy nie sú záväznými nariadeniami, je vhodné osvojiť si zásady v nich uvedené.

Nariadenie vlády č.389/2005 Z.z. o správnej farmárskej praxi sa preláina s financovaním poľnohospodárskej činnosti. Určuje totiž, okrem iného, podmienky farmárskej praxe v súvislosti s poskytovaním platieb a dotácií. Tieto pravidlá vychádzajú z kódexov a sú doplnené o niektoré praktické kritéria. Taktiež ukladá poľnohospodárovi viesť evidenciu o dôležitých úkonoch.

Doteraz uvedené zásady, kódexy a nariadenie sa venovali prevažne rastlinnej výrobe, pre chovateľov zvierat je dôležitým dokumentom zákon č.39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti. Tento zákon upravuje ako zvieratá chovať, starostlivosť o zvieratá, registráciu fariem, registráciu zvierat, plemenitbu zvierat, požiadavky na produkty živočíšneho aj rastlinného pôvodu, ochranu zvierat. K tomuto zákonu je niekoľko vyhlášok, ktoré bližšie špecifikujú jednotlivé oblasti zákona, napr. vyhlášky o identifikácii a registrácii zvierat.

Všetky činnosti poľnohospodára súvisia s pôdou, tak rastlinná ako aj živočíšna výroba. Pre poľnohospodára je preto základným a najdôležitejším výrobným prostriedkom. Poľnohospodár môže vlastniť pôdu alebo si ju prenajať. Prenájom pôdy je samozrejme jednoduchší spôsob ako získať dostatočnú výmeru pre svoj podnik. Avšak prenájom v sebe má aj svoje nedostatky. Prenájom na krátke obdobie spôsobuje silný tlak na plánovanie a ekonomiku podniku. Prenajíateľ sa môže rozhodnúť vypovedať nájomnú zmluvu a tým môže spôsobiť neriešiteľnú až existenčnú situáciu pre poľnohospodársky podnik. Vlastníctvo pôdy odbúrava tento problém. Avšak stav vlastníctva pôdy na Slovensku je veľmi zložitý. Najmä mladí poľnohospodári, rodinné farmy a malé poľnohospodárske podniky nevlastnia dostatočné výmery pôdy. Nákup a predaj pôdy je obmedzený zákonom ako aj spoločenskou situáciou. Pomoc pre poľnohospodárov poskytuje zákon č.140/2014 Z.z. o nadobúdaní vlastníctva poľnohospodárskeho pozemku a o zmene a doplnení niektorých zákonov. I pri takejto možnosti nadobudnúť pôdu do vlastníctva vznikajú problémy: nesúlad údajov v evidencii katastrov, potreba vypracovania geometrických plánov, veľká rozdrobenosť pozemkov, nutnosť zverejňovania ponúk na prevod poľnohospodárskeho pozemku v registri (<https://pozemky.mpsr.sk/>). Je preto potrebné pred kúpou pozemku dôkladne sa

oboznámiť so stavom registrácie pozemku, ako s ďalšími okolnosťami pri prevode vlastníctva.

Poľnohospodár tak, ako aj iný hospodár nesmie zabúdať na svoje vzdelávanie. Cieľom vzdelávania, je zlepšiť chod podniku, používať kvalitné mechanizmy a technológie, ochraňovať seba, podnik, životné prostredie, zlepšiť marketing, zjednodušiť procesy a neposlednom rade predchádzať škodám. V niektorých prípadoch ide dokonca o povinné školenia a s tým spojené certifikáty napr. pre používanie prostriedkov na ochranu rastlín. Poľnohospodári sú cieľovou skupinou pre niekoľko organizácií, ktoré sa zameriavajú na prípravu školení, informačných seminárov na rôzne témy. V dnešnej dobe je najjednoduchšie vyhľadať si potrebné informácie na internete. Možno spomenúť Agroinštitút v Nitre, SPU v Nitre, rôzne združenia poľnohospodárov ako napr. komory, združenie mladých farmárov, Ekotrend, Vidiecka platforma a podobné a neposlednom rade aj Národnú sieť rozvoja vidieka Slovenskej republiky (www.nsrv.sk) a je regionálne antény v jednotlivých krajoch. Ba dokonca niektoré z tých združení reagujú na podnety od poľnohospodárov a pripravujú semináre podľa potreby poľnohospodárov. Ďalšou dôležitou časťou poľnohospodárskeho podniku sú inovácie. Inovácie posúvajú podnikanie na vyššiu a lepšiu úroveň. Inovácie nemusia byť len špičkové stroje a technológie. Inovácia je akákoľvek zmena k lepšiemu oproti predošlému stavu. Preto netreba hľadať za inováciami len technologické vychytávky. Okrem toho inovácia nie je len technického alebo technologického charakteru. Môže to byť zlepšenie v oblasti marketingu, a pod.... Niekedy je inovácia výsledkom aktívnej činnosti samotného poľnohospodára. Druhou možnosťou ako podporiť inovácie je už spomínané vzdelávanie.

Na realizáciu všetkých vyššie spomenutých činností sú potrebné peniaze. Nájsť peniaze na väčšie investície je náročné. Všetko treba vždy dobre naplánovať. Aj keď sa nedajú vždy predvídať všetky problémy, je veľmi dôležité čo najviac problémy eliminovať. Na niektoré projekty je možné získať finančné zdroje aj z Programu rozvoja vidieka 2014-2020. Celý program má niekoľko opatrení, ktoré môžu podporiť malých, ale i väčších poľnohospodárov, ale i pre hospodáriacich v lesoch, obce, mimovládne organizácie, podporu prípravy a realizácie stratégií CLLD a samozrejme rôzne typy spolupráce napr. európske inovačné partnerstvá.

Priority PRV 2014-2020 :

1. Podpora prenosu znalostí a inovácií v poľnohospodárstve, lesníctve a vidieckych oblastiach
2. Zvýšenie životaschopnosti a konkurencieschopnosti, podpora inovačných technológií a udržateľného hospodárenia
3. Podpora organizácie, spracovania, dobrých životných podmienok zvierat a riadenia rizík
4. Obnova, zachovanie a posilnenie ekosystémov
5. Podpora efektívnosti zdrojov a klímy
6. Podpora soc. inklúzie, znižovania chudoby a hospodárskeho rozvoja

Projektové Opatrenia pre poľnohospodárov:

OPATRENIE č.4 - INVESTÍCIE DO HMOTNÉHO MAJETKU

Podopatrenie: 4.1 podpora investícií do poľnohospodárskych podnikov
Investície do hmotného majetku, ktoré zvyšujú celkovú výkonnosť a udržateľnosť poľnohospodárskeho podniku

Operácie kategórie A: U všetkých veľkostných druhov fariem, pre mladých a malých farmárov a pre začínajúce farmy:

Investície do výstavby, rekonštrukcie, modernizácie objektov pre ŠRV a ŽV
investície do zvýšenia produkcie alebo jej kvality v ŠRV a ŽV vrátane investícií do geotermálnych vrtov s tým súvisiacich investícií vrátane investícií do obstarania technického a technologického vybavenia ŠRV a ŽV vrátane strojov a naradia;

investície do výstavby, rekonštrukcie a modernizácie skladovacích kapacít a pozberovej úpravy vrátane sušiarň s energetickým využitím biomasy na výrobu tepla s max. tepelným výkonom do 2 MWt;

investície v súvislosti s využívaním závlah, realizáciou investícií do existujúcich a nových závlahových systémov

investície spojené so zavádzaním inovatívnych technológií

investície do zlepšenia odbytu a investície do zníženia záťaže na životné prostredie

investície na založenie porastov rýchlo rastúcich drevín a iných trvalých energetických plodín na poľnohospodárskej pôde

investície spojené s využitím biomasy z odpadu vzniknutého primárne zo živočíšnej výroby

Operácie kategórie B: U fariem, kde ekonomická veľkosť meraná štandardnou produkciou je od 15 000 do 249 999:

Investície do reštrukturalizácie poľnohospodárskej výroby v podniku s cieľom zvýšenia produktivity alebo zamestnanosti

Investície do diverzifikácie poľnohospodárskej výroby smerom k výrobe produktov, ktoré prinášajú vyššiu pridanú hodnotu

Prijímateľ podpory:

FO a PO podnikajúce poľnohospodárskej prvovýrobe, v spojitosti s opatrením Spolupráca aj iný verejný alebo súkromný objekt

Podopatrenie: 4.2 podpora investícií do spracovania, uvádzania na trh/alebo vývoja poľnohospodárskych výrobkov

Rozsah činnosti:

výstavba vrátane prípravy staveniska, rekonštrukcia a modernizácia objektov súvisiacich so spracovaním, skladovaním, uvádzaním na trh a/alebo vývojom poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov, vrátane kancelárií

obstaranie, rekonštrukcia a modernizácia zariadení, strojov, prístrojov a technológií, spracovateľských a výrobných kapacít, vrátane laboratórneho vybavenia a detektorov kovov
stavebné alebo technologické investície na vytvorenie alebo modernizáciu miestnej zbernej siete -príjem, skladovanie, úprava, triedenie a balenie;
nákup chladiarenských, mraziarenských alebo termoizolačných nákladných, osobných alebo špeciálnych automobilov, prívesov a návesov, nákladných automobilov a prívesov (návesov) špecializovaných na prepravu zvierat (aj nad 3,5 t), manipulačných vozíkov
zavedenie technológie a postupov s cieľom vytvoriť nové alebo kvalitnejšie výrobky a otvorenie nových trhov, najmä v súvislosti s krátkym dodávateľským reťazcom vrátane podpory uvádzania výrobkov na trh alebo vypracovania programov správnej výrobnéj praxe;
stavebné alebo technologické investície podporujúce lepšie využitie alebo elimináciu vedľajších produktov alebo odpadu a čistiarne odpadových vôd;
investície v súvislosti s výrobou a miešaním krmív poľnohospodárskych produktov investície na vybudovanie a zariadenie vlastných podnikových predajní
investície do zlepšenia pracovného prostredia pre zamestnancov

Prijímateľ podpory:

FO a PO podnikajúce v oblasti spracovania produktov poľnohospodárskej prvovýroby a/alebo potravinárskej výroby (okrem rybích produktov)

FO a PO podnikajúce v oblasti spracovania produktov poľnohospodárskej prvovýroby ako aj spracovatelia vlastnej produkcie, pokiaľ ide o investície týkajúce sa vybudovania a zariadenia vlastných malých podnikových predajní

OPATRENIE č.6 - ROZVOJ POĽNOHOSPODÁRSKÝCH PODNIKOV A PODNIKATEĽSKEJ ČINNOSTI

Podopatrenie: 6.1 podpora na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov

- na začatie podnikateľskej činnosti v oblasti živočíšnej a špecializovanej rastlinnej výroby na realizáciu podnikateľského plánu

Príjemca pomoci: Mladý poľnohospodár – FO/PO (mikropodnik, malý podnik) ktorý vykonáva poľnohospodársku prvovýrobu ako sústavnú a samostatnú činnosť pod vlastným menom, na vlastnú zodpovednosť a za účelom dosiahnutia zisku, ktorý je hlavným zdrojom jeho príjmu., nemá v čase podania ŽoNFP viac ako 40 rokov, má profesijné schopnosti a zručnosti a prvýkrát zakladá poľnohospodársky podnik ako jeho najvyšší predstaviteľ
Výška podpory max 50 000 eur /max 5rokov na jedného mladého

poľnohospodára, Program rozvoja vidieka 70% po podpise Zmluvy, 30 % po realizácii podnikateľského plánu

Podopatrenie:6.3 podpora na začatie podnikateľskej činnosti pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov

poskytuje sa MPP na rozvoj jeho podnikateľskej činnosti spojenej s realizáciou podnikateľského plánu v oblasti živočíšnej výroby a špecializovanej rastlinnej výroby

Prijemca pomoci: malý poľnohospodársky podnik- samostatne hospodáriaci roľník(mikropodnik v zmysle odporúčania komisie 2003/361/ES) podnikajúci v poľnohosp. prvovýrobe, ktorého výrobný potenciál, meraný štandardným výstupom prevyšuje 4000 eur a neprevyšuje 9999 eur

Výška a miera podpory: 15 000 eur na 1 MPP/na max 5 rokov/ vo forme 2 splátok/50 % po podpise zmluvy a 50 % po správnej realizácii podnikateľského plánu

Podopatrenie: 6.4 podpora investícií do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností

Činnosti spojené s:

1. vidieckym cestovným ruchom a agroturistikou
2. poskytovaním služieb pre deti, seniorov a občania so zníženou schopnosťou pohybu
3. spracovanie a uvádzanie produktov na trh

Prijemca pomoci:

1-2 mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach

1-3 FO/PO podnikajúce v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby, mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach obhospodarujúce lesy vo vlastníctve súkromných vlastníkov a ich združení, obcí a ich združení, Cirkví mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach podnikajúce v oblasti hospodárskeho chovu rýb.

Neprojektové Opatrenia

Agroenvironmentálne operácie súvisiace s klímou

Ekologické poľnohospodárstvo

Platby pre oblasti s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami

Dobré životné podmienky zvierat.

OPATRENIE č.16 – SPOLUPRÁCA

Podopatrenie: 16.1 zriadenie a prevádzka operačných skupín EIP (Európske inovačné partnerstvo)

EIP zamerané na poľnohospodársku produktivitu a udržateľnosť sa usiluje dosiahnuť svoje ciele:

Vytvorením pridanej hodnoty prostredníctvom lepšieho prepojenia výskumu s poľnohospodárskou praxou a podporením širšieho využitia dostupných inovačných opatrení,

Podporou rýchlejšieho a širšieho zavedenia inovačných riešení do praxe a informovaním vedeckej obce o potrebách poľnohospodárskej praxe v oblasti výskumu

Príjemca pomoci: Najmenej 5 subjektov, ktorých spolupráca je

-Medzi rôznymi aktérmi v poľnohospodárstve, potravinovom reťazci, lesnom hospodárstve, v sektore cestovného ruchu na území EÚ a inými aktérmi ktorí prispievajú k splneniu cieľov a priorít politiky rozvoja vidieka, vrátane medziodvetvových organizácií, mimovládnych neziskových organizácií, výskumných organizácií

Zameraná na zriadenie a prevádzku operačných skupín EIP pre produktivitu a udržateľnosť poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a rozvoj vidieka

- Zameraná na vytváranie sietí a klastrov

Podopatrenie: 16.2 podpora na pilotné projekty a na vývoj nových výrobkov, postupov, procesov, technológií

Pilotné projekty budú zamerané na:

- Podporu inovácií a inovatívnych riešení Vývoj a zavádzanie nových výrobkov, postupov, procesov,...

- Vývoj a zavádzanie nových postupov a procesov pri odbyte poľnohospodárskych produktov a výrobkov

- Vývoj a zavádzanie nových a inovatívnych postupov v súvislosti s variabilným resp. presným obhospodarovaním pôdy a s technikou a technológiou v živočíšnej výrobe

- Pilotné projekty v rámci spoločných činností realizovaných v záujme zmiernenia klímy, ekológie a zlepšenia ŽP

Príjemca pomoci: Najmenej 3 subjekty, ktorých spolupráca je

-Medzi rôznymi aktérmi v poľnohospodárstve, potravinovom reťazci, lesnom hospodárstve, v sektore cestovnom ruchu na území EÚ a inými aktérmi ktorí prispievajú k splneniu cieľov a priorít politiky rozvoja vidieka, vrátane medziodvetvových organizácií, mimovládnych neziskových organizácií a výskumných organizácií

-V prípade verejného subjektu je podpora možná aj u jedného subjektu, ak bude mať pozitívny vplyv na konkrétnych konečných užívateľov, bude verejne prístupná a lebo voľne šíriteľná

-Ak príjemca splní podmienky operačnej skupiny, môže získať štatút operačnej skupiny

Podopatrenie: 16.3 podpora spolupráce medzi malými hospodárskymi subjektami

Aktivita: Podpora spolupráce medzi malými hospodárskymi subjektmi v odvetví poľnohospodárstva, potravinovom reťazci, sektore lesného hospodárstva a v sektore CR pri organizovaní spoločných pracovných procesov, spoločnom využívaní zariadení a zdrojov, a pri rozvoji služieb a marketingu v oblasti CR.

Cieľom je prostredníctvom spolupráce zvýšiť efektivitu vykonávaných činností

Príjemca pomoci: Najmenej 5 subjektov, ktorých spolupráca je medzi rôznymi aktérmi v poľnohospodárstve, potravinovom reťazci, lesnom hospodárstve, v sektore cestovného ruchu a rozvoji vidieka na území EÚ a inými aktérmi ktorí prispievajú k splneniu cieľov a priorít politiky rozvoja vidieka, vrátane medziodvetvových organizácií, mimovládnych neziskových a výskumných organizácií.

Malý hospodársky subjekt: na účely tohto PO definovaný ako mikropodnik, t.j podnik ktorý zamestnáva menej ako 10 osôb a ktorého ročný obrat a/alebo ročná bilančná hodnota nepresahuje 2 milióny EUR.

Podopatrenie: 16.4 podpora horizontálnej a vertikálnej spolupráce medzi subjektami krátkeho dodávateľského reťazca

Aktivita: Podpora pri zriaďovaní a prevádzkovaní logistických platforiem, ktoré umožnia prístup aktérom dodávateľského reťazca a zintenzívnia činnosti horizontálnej a vertikálnej spolupráce, ktoré pokryjú všetko od výroby, dopravy, logistiky produktu cez infor. Systémy potrebné pre koordináciu týchto činností, až k predaju produktu a jeho marketing, nevzťahuje sa však na vývoj nových produktov

Podpora bude smerovať: Na rozvoj krátkych dodávateľských reťazcov Na rozvoj miestnych trhov

Príjemca pomoci: Najmenej 3 subjekty, ktorých spolupráca je medzi rôznymi aktérmi v poľnohospodárstve, potravinovom reťazci a rozvoji vidieka na území EÚ a inými aktérmi ktorí prispievajú k splneniu cieľov a priorít politiky rozvoja vidieka

Krátky dodávateľský reťazec: na účely tohto PO definovaný ako dodávateľský reťazec, ktorého súčasťou nie je viac než jeden sprostredkovateľ medzi poľnohospodárom a spotrebiteľom

Miestny trh: na účely tohto PO definovaný ako okruh 100 km od miesta pôvodu výrobku alebo ako územie VUC, v ktorom sídli poľnohospodársky podnik pôvodu výrobku

OPATRENIE č.19 – LEADER

Podopatrenie 19.2: podpora implementácie operácií v rámci stratégie miestneho rozvoja vedeného komunitou

Investície do hmotného majetku / 4.3 Obmedzenie platí len pre oblasť Investícií týkajúcich sa infraštruktúry a prístupu k lesnej pôde, ktoré sú podporované v rámci podopatrenia 4.3 v PRV

Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov / 6.1

Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre rozvoj malých poľnohospodárskych podnikov / 6.3

Subjekty (zo súkromného, občianskeho a verejného sektora) nachádzajúce sa v území MAS, ktorá je vybraná RO na implementáciu stratégie miestneho rozvoja a ktorá má právnu formu: občianske združenie – v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov. Z podpory sú vylúčené obce nad 20 000 obyvateľov ako koneční prijímatelia, tieto ale môžu byť členmi MAS a subjekty nachádzajúcich sa na ich území môžu byť konečnými prijímateľmi.

Informácie o výzvach týkajúcich sa PRV 2014-2020 je možné získať na webovom sídle Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (<http://mpsr.sk/index.php?navID=47&slD=43&navID2=1185>) a na webovom sídle Pôdohospodárskej platobnej agentúry (www.apa.sk)

Poľnohospodár v praxi

Vydala: J One, s.r.o., zastrešujúca organizácia Regionálnej antény Národnej siete rozvoja vidieka Slovenskej republiky pre Žilinský kraj, K cintorínu 561/45 010 04 Žilina

Spracoval : INTRODUCING MEDIA, s.r.o., Bratislava

Tlač: JM-SPIRIT, s.r.o., Žilina

Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka:
Európa investuje do vidieckych oblastí

**Program
rozvoja vidieka SR
2014-2020**

